

Za nami Human Week - wywiad z prof. Maciejem Pileckim, specjalistą psychiatrii

2023-11-06

Zakończył się Human Week - V Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego. W ciągu pięciu dni krakowianie zdobywali wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego i spotykali się z psychiatrami, psychologami i psychoterapeutami podczas wykładów, debat, warsztatów i gier terenowych. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Szpital Uniwersytecki w Krakowie, we współpracy z Urzędem Miasta Krakowa i Uniwersytetem Jagiellońskim.

Za nami Human Week - V Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego. Dlaczego wciąż warto mówić o profilaktyce zdrowia psychicznego?

Powinniśmy o zdrowiu psychicznym uczyć się w szkołach, a jeśli wiedzy dotyczącej zdrowia psychicznego nie mamy, to powinniśmy poznać te reguły, które sprzyjają zachowaniu zdrowia psychicznego, aby pomagać sobie i innym.

Ryzyko, że w ciągu życia będziemy cierpieć na zaburzenia psychiczne czy uzależnienia wynosi 50%, czyli kryzys psychiczny będzie udziałem co drugiego/drugiej z nas. To powoduje, że o problemie zdrowia psychicznego powinniśmy myśleć wszyscy. Jest bowiem wysokie prawdopodobieństwo, że pojawi się on w naszym życiu lub w życiu bliskiej nam osoby.

Wtorkowy Human Week upłynął pod znakiem prelekcji nt. żywienia i tego, jak sposób odżywiania może wpływać na funkcjonowanie mózgu, nastroj. Jakie są Pana spostrzeżenia w tym obszarze jako specjalisty m.in. od zaburzeń odżywiania dzieci i młodzieży?

Od jakiegoś czasu obserwujemy rodzaj drugiej fali zaburzeń odżywiania. Jadłowstręt psychiczny coraz częściej pojawia się u mniejszych dzieci, co bardzo wiążemy z wpływem nowych mediów internetowych promujących nienaturalny wygląd. Ponadto funkcjonują aplikacje, w których sylwetka użytkownika może być w znaczący sposób modyfikowana. To powoduje, że młody, dojrzewający człowiek za punkt odniesienia dla siebie i swojego ciała przyjmuje nierealistyczne obrazy z Internetu. To jest bardzo niebezpieczne zjawisko. Powinniśmy o tym mówić głośno. Rodzice powinni być świadomi, że czynnikiem ryzyka rozwoju zaburzeń odżywiania w okresie dojrzewania jest nadmierna albo niedostateczna troska o wygląd ciała. Zadaniem rodziców jest dbanie o prawidłową dietę oraz aktywność fizyczną swoich dzieci bez nadmiernego zwracania uwagi na ich sylwetkę. Ponadto wiele wskazuje na to, że wysiłek fizyczny może być jednym z tych czynników, który zabezpiecza przed depresją.

Wiemy, że nieprawidłowe odżywianie (anoreksja, bulimia) ma podłoże psychiczne, ale czy nie jest też tak, że coraz częściej presja figury fit wpędza w spiralę natręctw i stany lękowe?

Do niedawna zajmowaliśmy się zaburzeniami, w których problemy emocjonalne przyczyniają się do utraty masy ciała. Zmiany w klasyfikacjach psychiatrycznych, ale też nasze codzienne doświadczenie wskazuje, że pomocy psychoterapeutycznej, a czasami psychiatrycznej mogą wymagać osoby, które z przyczyn emocjonalnych jedzą za dużo, z przyczyn psychologicznych są otyłe. Zaburzenia odżywiania, jeśli są bardzo nasilone – na przykład zespół napadowego

objadania się, bulimia psychiczna czy anoreksja psychiczna – to wtedy potrzebna jest pomoc profesjonalisty. Lepiej jest więc zapobiegać tym zaburzeniom. Dbanie o prawidłową dietę, aktywność fizyczna i troska o to, żeby dzieci, młodzi ludzie mieli realistyczny obraz siebie może uchronić przed zaburzeniami odżywiania.

Kraków prowadzi kampanię społeczną „Zobacz. Zapytaj. Zareaguj” dotyczącą niekontrolowanego użytkowania przez dzieci urządzeń ekranowych. Jakie działania powinni podejmować rodzice, aby nie dopuścić do pojawienia się u swoich dzieci uzależnienia od nowych mediów?

W każdej rodzinie powinny być określone zasady korzystania z Internetu czy tzw. czasu ekranowego. Nie bez znaczenia jest moment dnia, w którym udostępniamy dzieciom ekrany – nigdy nie powinno się to odbywać bezpośrednio przed spaniem, w trakcie jedzenia czy czynności związanych z higieną osobistą. Czas ekranowy związany z rozrywką dziecko powinno rozpoczynać dopiero po wywiązaniu się ze swoich codziennych zadań. Dobrym pomysłem jest wyznaczenie miejsca, w które są odkładane telefony czy inne urządzenia ekranowe domowników. Dzięki temu łatwiej jest kontrolować świadome z nich korzystanie. Coraz więcej szkół wprowadza zakaz posiadania komórek w czasie lekcji. To bardzo dobry pomysł!

Porozmawiamy o depresji u młodych. Jak rodzice mogą pomóc dziecku, u którego zauważą pierwsze symptomy depresji, takie jak wahania nastrojów czy wycofywanie się z życia towarzyskiego?

Pod określeniem depresji kryje się wiele różnych, wymagających różnego rodzaju pomocy problemów klinicznych. Paradoksalnie, depresja u dzieci i młodzieży, taka jak u dorosłych, którą leczy się przede wszystkim lekami, występuje stosunkowo rzadko. Częściej mamy do czynienia z depresjami, które są związane z reakcją osoby w wieku rozwojowym na różne obiektywne trudne sytuacje życiowe czy trudne relacje. Wtedy depresja ma charakter zaburzenia adaptacyjnego. Jednym z największych wyzwań w naszym życiu jest zresztą samo dojrzewanie. Depresja bywa więc reakcją na jego przebieg. Czasami odczuwanie smutku powiązane jest z problemami w kształtowaniu się osobowości, z tym, jakie są nasze możliwości radzenia sobie w życiu w różnych sytuacjach. Wreszcie mianem depresyjnych określają się też nastolatki, które mają bardzo zmienny nastrój.

Czy warto aktywizować taką osobę na przykład towarzysko?

W moim poczuciu najważniejsze, co możemy zrobić dla osoby z depresją, to przekonać ją lub przekonać jej rodziców do konsultacji ze specjalistą. Pomoże on rozstrzygnąć, czy ten rodzaj depresji, z którym mamy do czynienia, wymaga wprowadzenia zmian w naszym życiu, oddziaływań terapeutycznych, czy leków. Najważniejsze więc jest to, żebyśmy wsparli kogoś w decyzji o pójściu do profesjonalisty, a pocieszanie i próba angażowania kogoś w różne, dla nas miłe czy przyjemne aktywności, czasami działa, a czasami może wręcz nasilić problem.

Kiedy udać się do psychologa, kiedy do psychoterapeuty, a kiedy do psychiatry?

Bardzo trudno odpowiedzieć na to pytanie w krótki sposób, ale możemy powiedzieć tak: jeśli doświadczamy cierpienia psychicznego, jeśli jesteśmy niezadowoleni z siebie albo ze swojego

życia, jeśli zauważamy, że jesteśmy źródłem cierpienia czy niezadowolenia z życia innych osób i wreszcie, kiedy ktoś nam powie, że martwi się o naszą stabilność psychiczną i zdrowie psychiczne, to są to te podstawowe powody, dla których powinniśmy udać się do specjalisty. Myślę, że w takich sytuacjach warto rozważyć wizytę u psychologa lub psychoterapeuty, a oni rozstrzygną, czy pomoc psychoterapeutyczna lub wsparcie w formie psychoedukacji będą wystarczające, czy to, czego doświadczamy, wymaga konsultacji psychiatrycznej.

Co może nam pomóc w zachowaniu dobrej kondycji psychicznej?

W etiologii zaburzeń psychicznych wpływ czynników środowiskowych jest większy niż wpływ tego, co może wynikać z uwarunkowań genetycznych, więc zdrowy tryb życia, dobre relacje, umiejętność rozpoznawania swoich stanów emocjonalnych, umiejętność dialogu z innymi, to bardzo ważne elementy profilaktyki zdrowia psychicznego.

---

dr hab. n. med. **Maciej Pilecki** – specjalista psychiatrii dzieci i młodzieży, psychoterapeuta, kierownik Oddziału Klinicznego Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży w Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie.